

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΙΟΥΔΑΝΟΥ ΜΥΡΤΙΔΗ
1976-1977

Κ.Δ. της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΡΑΛΛΟΥ ΣΤΡΟΥΜΣΚΗ Ή ΜΙΛΛΙΝΤΖΕΝ (1829 - 1865) ΚΑΙ ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ (1818 - 1876)

Μεταξύ τῶν λογίων γυναικῶν τῶν μέσων περίπου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος συγκαταλέγεται καὶ ἡ Ραλλοῦ Στρούμσκη ἢ Μίλλιντζεν. Κατὰ τὸν Ἑλίαν Τανταλίδην¹: «Δεκαεπταετῆς ἔτι ὑπὸ τὴν ἑπωθυμίαν «Ραλλοῦ» Μίλλιντζεν ἐξέδωκε μεταφράσασα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀξιόλογον ἠθικὸν ποιημάτιον, ἐπιγραφόμενον "Κληροδοσία πατρὸς πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Γρηγορίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1846"»². Ἐπομένως, ἀφοῦ τὸ 1846 ἤγεν αὐτὴ τὸ δέκατον ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, συνάγεται ὅτι ἐγενήθη τὸ 1829, πιθανώτατα ἐν τῇ νήσῳ Χάλκη ὅπου, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἐδειξε μεγάλην δραστηριότητα καὶ ὅπου ἀπέθανεν.

Τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν μετάφρασμα τῆς Στρούμσκη, τὸ ὑπὸ τοῦ Τανταλίδου ἀναφερόμενον, καταγράφεται καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιογραφίαν³ τῶν Δ. Σ. Γκίνη - Β. Γ. Μέξα ὑπὸ τὸν τίτλον :

1. Περὶ τούτου βλ. κυρίως: [Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ], Παίγνια, ἢ συλλογὴ ποιημάτων τοῦ κ. Ἑλίου Τανταλίδου. Βιβλιοκρισία, «Ἐθροπαϊκὸς Ἑραριστῆς» Β', 1840, σσ. 198 - 201. Ἰσιδ. Σκυλίτση, Ἑλιοῦ Τανταλίδου βίος καὶ ἔργα, «Παρνασσός» Α', 1877, σσ. 81 - 95. [Ἀνωνύμως], Ἑλίας Τανταλίδης (μετὰ εἰκόνας), «Ἐσπερος» (Λειψίας), ἔτος Ξ', ἀριθ. τεύχ. 188 (ἐν Λειψίᾳ τῇ 15/27 Ἰανουαρίου 1887), σσ. 276 - 278. Ματθ. Παρανίκα, Βίος Ἑλίου Τανταλίδου, «Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος» ΚΔ', 1895, σσ. 15 - 26, 72. Γ. Χασιώτου, Βυζαντινὰ σελίδες, τόμ. Α', Αἱ Πριγκηπὸνῆσοι, ἐν Ἀθήναις 1910, σσ. 223 - 248. Ἀντ. Γεωργίου, Στεφανοὶ Φαναριῶται λόγοι: Ἑλίας Τανταλίδης, «Νεοελληνικὰ Γράμματα» Β', ἀριθ. 40, 12 Ἰανουαρίου 1936, σσ. 3, 14. Γεωργίου Κλώνου, εἶναι κρητικὸς ὁ ποιητὴς καὶ μεγάλος τοῦ Γένους διδάσκαλος Ἑλίας Τανταλίδης (ἢ Τρανταλιδάκης), «Κρητικὴ Πρωτοχρονιά» Α', 1961, σσ. 151 - 154. Ἐλευθ. Θ. Κασιάνη, Ἑλίας Τανταλίδης, ποιητὴς καὶ διδάσκαλος τοῦ Γένους (1818 - 1876), Ἀθῆναι 1971. Βασιλείου Φρ. Τωμαδάκη, Καταγραφαὶ ἐπιγραμμάτων Ἑλίου Τανταλίδου, ποιηθέντων εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ μέτρα προσαρδιακά, «Ἀθηνᾶ» ΟΒ', 1971, σσ. 144 - 159.

2. Βλ. «Πανδώρα» ΙΓ', 1862 - 1863, σ. 533, σημ. β'. Ἀναδημοσιεύεται καὶ κατωτέρω, σ. 258, σημ. γ'.

3. Τόμ. Β', σ. 157, ἀριθ. 4866.

«Κληροδοσία πρὸς τὴν θυγατέρα μου, συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἐδιμβούργου Γρηγορίου, μεταφρ. ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ραλλοῦς Μιλιντζεν (sic), ἐν Κωνσταντινουπόλει 1846» καὶ σημειοῦται: «Κουμανούδης 1, 357». Ἡ καταγραφή αὕτη ἐγένετο ἐκ τοῦ Α' τόμου (σελ. 357) τῆς τριτόμου ἐν χειρογράφῳ Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας¹ τοῦ Στεφάνου Κουμανούδη² καὶ διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχον τοῦ Τανταλίδου. Ὅθεν ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅσα, εἰς τὸν πρόλογον τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας³ τῶν Δ. Σ. Γκίνη - Β. Γ. Μέξα, ἀναφέρονται περὶ τῶν ἐξ αὐτοψίας περιγραφῶν τῶν ἐντύπων ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη, ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβεῖς, καθὼς καὶ τὸ ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Τανταλίδου καταγραφή τοῦ αὐτοῦ κατὰ διάφορον πῶς τρόπον ἐντύπου ἐγένετο δι' ὑπαγορεύσεως λόγῳ τῆς τυφλώσεώς του⁴, ἀγόμεθα νομίζω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ τίτλος τούτου κατεγράφη εἰς τὰς ὡς ἄνω περιπτώσεις ἑλλιπῶς ἢ ἐσφαλμένως. Δυστυχῶς ἡ ἀνεύρεσις τοῦ περὶ αὐτοῦ λόγος ἐντύπου δὲν κατέστη δυνατὴ εἰς ἡμᾶς.

Ἐπιπροσθέτως ἡ Στρούμσκη μετέφρασεν ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς ἑλληνιστὶ καὶ εἰς πεζὴν γλῶσσαν τοὺς τελευταίους στίχους τοῦ Λόρδου Βύρωνος (1788 - 1824)⁵, τοὺς συντεθέντας ἐν Μεσολογγίῳ τὴν 22αν Ἰανουαρίου 1824, τὴν μετάφρασίν τῆς δ' αὐτὴν μὴ σωζομένην σήμερον εἶχεν ἐπιδώσει εἰς τὸν Τανταλίδην, ὅστις τὴν ἐστιχούργησε καὶ ἔμμετρον πλέον ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Πανδώρα»⁶.

1. Ἀπόκειται ἀνέκδοτος εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος.

2. Ν. Α. Βέη, Ἐμμετρα κείμενα Στ. Α. Κουμανούδη, ἀ' Ἀρχεῖον τοῦ Ὁρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Ὁρακικοῦ Ἰδ', 1947 - 1948, σσ. 305 - 347 (μετὰ τῆς αὐτοῦ βιβλιογραφίας, ἐνθα προσθετόν: Γεωργίου Σουρῆ, Ἐνα θλιβερό τραγούδι | γιὰ τὸν γέρο Κουμανούδη, ἀ' Ὁ Ρωμῆος». Ἐτος χίλια καὶ ὀκτακόσια καὶ ἐνενηντα σὺν ἐννέα. Δευτέρα Μάη καὶ εἰκοστή, σ. 1).

3. Τόμ. Α', σ. V.

4. Ὁ Ἡλ. Τανταλίδης ἐτυφλώθη τὸ 1845, ἤτοι εἰς ἡλικίαν 27 ἐτῶν καὶ ἔκτοτε ὅ,τι ἤθελε νὰ γράψῃ τὸ ὑπηγόρευε εἰς ἄλλους. Πρβλ. σχετικῶς Βασιλείου Φρ. Τομαδάκη, Καταγραφή ἐπιγραμμάτων Ἡλία Τανταλίδου..., ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 145 - 146.

5. Περὶ τούτου βλ. τὸ ἐπὶ τῇ 150ῃ ἐπετειῶ ἀπὸ τοῦ θανάτου του ἐκτενὲς ἀφιέρωμα τοῦ περ. «Νέα Ἑστία», τόμ. 95, ἀριθ. τεύχ. 1127, 15 Ἰουνίου 1974, σσ. 771 - 1056. Ὁσαύτως Π. Δ. Μαστροδημήτηρ, Βυγῶν - Καρασουτσας, ἀ' Νεοελληνικά». Μελέτες καὶ ἄρθρα, [τόμ.] Α', Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 93 - 103.

6. Βλ. «Πανδώρα» Π', ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 500 - 510.

Ἴδου ἡ στιχουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τανταλίδου πεζὴ μετάφρασις τῆς Στρούμεκη μετὰ τῶν ἐκ' αὐτῆς δύο σημειώσεών του :

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

τοῦ Λόρδου Βύρωνος

Κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ λεκτικῆν μετάφρασιν τῆς ἐλλογίμου κ. Ραλλοῦς Ζ. Στρούμεκη.

Στιχουργηθέντες ὑπὸ

Η. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ

Σήμερον συνεπλήρωσα τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας μου (α)

Μεσολόγγιον. Ἰανουαρίου 22, 1824.

Ἦλθ' ἡ ὥρ' ἀκνητοῦσα ἡ καρδία μου νὰ μείνῃ,
ἀφ' οὗ ἔπαυσε τοὺς ἄλλους συγκινοῦσα· ἀλλὰ καίτοι
τοῦ λοιποῦ τὸ ν' ἀγαπῶμαι εἰν' ἀδύνατον ἐν γένει,
κἂν ἂς ἀγαπῶ εἰσέτι.

Φθινοπώρου εἰν' ἡμέραι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μου,
ἄνθη καὶ καρποὺς ἐρώτων οἴχονται μοι δλοκλήρως,
σκῶληξ, γάγγραινα, καὶ λύπη τρεῖς διώκται ἀπηνεῖς μου
εἰν' ὁ μόνος ἐμοῦ κλῆρος.

Ἦ τὰ ἔγκατά μου ἤδη κατατρώγουσα φλόξ αὐτῆ,
ὡς ἠφαίστεϊός τις νῆσος ἔστηκε μεμονωμένη,
τὴν λαμπάδ' αὐτοῦ ἐκ ταύτης τῆς φλογὸς οὐδεὶς ἀνάπτει.
Στήλη τάφου ἱσταμένη.

Τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ φόβου τῆς σφριγώσης ἀλγηδόνος
τῶν ἐν τῇ ζηλοτυπίᾳ μεριμνῶν καθὼς ἐπίσης,
καὶ τοῦ ἔρωτος οὐκ ἔχω μετοχὴν ἀλλ' ἐπιπόνως
τούτων φέρω τὰς ἀλύσεις.

Ἄλλ' οὐχ οὕτως, οὐδ' ἐνταῦθα, οὐδὲ νῦν τοιαῦται σκέψεις,
ἔδει ὄλωσ τὴν ψυχὴν μου νὰ ταράττωσιν, εἰς τόπον,
δπου λάρανακας ἡρώων στέφ' ἡ δόξα ἢ τὰς σκέψεις
πλέκει ἐπὶ τῶν μετώπων.

Τὴν ἰσοφαίαν, τὴν σημαίαν, καὶ τοῦ Ἄρεως τὸν σάλον,
τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν δόξαν πᾶσι ἴδετε κ' ἐμπρὸς μου,

Σπαρτιάτης ἐπ' ἀσπίδος κομιζόμενος οὐ μᾶλλον
ἦν ἐλευθερώτερός μου.

Ἐγείρε (ἢ Ἑλλάς ὄχι — αὐτὴ εἶν' ἐγνηγεμένη!)
σύ, ὦ πνεῦμά μου ἐγείρου, ἐνθυμήθητι ὅποια
ἢ πηγὴ τοῦ τῆς ζωῆς σου αἵματος, παντὶ σθένει
στράφηθι εἰς τὰ οἰκεῖα.

Ἦ ἀναζέοντά σοι πάθη καταπάτησον, ὡς ὄντα
φαῦλα, ὥστε τὸ γενναῖον τῆς ψυχῆς σου ν' ἀσχολῶσι
διὰ σέ τὰ κάλλη πρόπει, σκυθρωπὰ ἢ μειδιῶντα,
ἀδιάφορα νὰ ᾧσι.

Τὴν νεότητ' ἀν λυπῆσαι διατὶ νὰ ζήσης γέρον;
Ζητεῖς ἔδαφος θανάτου ἀριζήλου καὶ ἐντίμου;
Ἦδ' ἐστίν' Ἦ εἰς τῆς μάχης τὸ πεδῖον κ' ἐκεῖ χαίρων,
τελευτῆν εὐρὲ τοῦ βίου.

Ζήτην (ζητηθὲν σπανίως, εὐρεθὲν συχνάκις ὄμως)
τάφον στρατιώτου, τοῦτο κάλλιστόν σοι προνοήσας,
περιβλέψας δὲ κ' ἐκλέξας ταφῆς ἔδαφος ἀτρόμωτος
ἀναπαύου τελευτήσας. (β)

Σημειώσεις τοῦ Τανταλίδου ἐπὶ τῆς στιχουργηθείσης μεταφράσεως :

α) Τὸ κύκνιον τοῦτο μελῳδῆμα τοῦ ἐπιθανατοῦ ποιητοῦ, ἐνδόξου
θύματος τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἐγράφη ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἡμέ-
ρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ συμβάντος τῇ ἕκτῃ πρὸς τὴν ἐβδόμην Ἀπρι-
λίου κατὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα τοῦ ἡμετέρου Πάσχα. Ἰδοὺ δὲ τί περὶ
τοῦ ποιήματος τούτου γράφει εἰς τῶν ἀκολουθησάντων αὐτὸν εἰς Ἑλ-
λάδα, ὁ κόμης Γάμβας. «Τὴν πρῶταν ταύτην ὁ Λόρδος Βόρων ἐξῆλθε
τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ οἶκημα, ὅπου ὁ ταγματάρχης
Στένοπ καὶ τινες φίλοι ἦσαν συνηγμένοι, εἶπεν αὐτοῖς ὑπομειδιῶν· “Μὲ
ἐμέμφεσθε τὴν προτεραίαν ὡς μὴ ποιοῦντα πλέον στίχους· σήμερον εἶναι
ἢ ἡμέρα τῶν γενεθλίων μου καὶ ἐτελείωσά τι, ὅπερ νομίζω, ὅτι εἶναι
τὸ καλλίτερον τῶν ὑπ' ἐμοῦ συνήθως γραφέντων”. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέ-
γνω ἡμῖν τότε τούτους τοὺς τοσοῦτον ὄρατους καὶ θελκτικὸς στίχους».

β) Ἐὰν θεωρήσωμεν, λέγει ὁ Κ. Μῶρος, ὅλα τῶν στίχων τούτων
τὰ θέλητρα, τοὺς τρυφεροὺς στεναγμοὺς καρδίας ἐρώσης, τὴν πρὸς
τόσον εὐγενῆ ὑπόθεσιν οὕτως εὐγενῶς ἐκφρασθεῖσαν ἀφοσίωσιν, καὶ τὸ

προαίσθημα προσεγγίζοντος θανάτου, δὲν εὐρίσκομεν ἀνθρωπίνην ποιήσιν περιποιησαμένην ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἐγράφη, καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅπερ ἐκφράζεται, διάφορον τοσούτω συγκινητικόν.

Σχετική πρὸς τὴν ἀνωτέρω στιχουργηθεῖσαν μετάφρασιν εἶναι καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη¹ ὑπὸ χρονολογίαν 1 Ἰανουαρίου 1863 ἔμμετρος ἐπιστολὴ τοῦ Τανταλίδου πρὸς τὴν Στρούμσκη διὰ τῆς ὁποίας προφανῶς συνώδευσε τὴν ἣν ἐστιχούργησε πεζὴν μετάφρασιν τῆς. Ἐν αὐτῇ ὁ Τανταλίδης ἀναφέρει ὅτι, τὴν ὑπὸ τῆς Στρούμσκη φιλοτεγνηθεῖσαν πεζὴν μετάφρασιν τῶν τελευταίων στίχων τοῦ Λόρδου Βύρωνος, τὴν ὁποίαν ἡ μεταφράστρια τῷ εἶχεν ἀποστέλλει ὡς δῶρον, συνέθεσεν εἰς στίχους καὶ ἔστειλεν εἰς αὐτὴν μετὰ τῶν εὐχῶν τοῦ ἐπὶ τῇ 1ῃ τοῦ ἔτους 1863, ἀντὶ ἄλλου τινὸς δώρου. Περαιτέρω ὁμιλεῖ μετὰ θαυμασμοῦ περὶ τοῦ Λόρδου Βύρωνος, ἀναφέρει τὴν λογίαν Αἰκατερίνην Δοσίου² τὸ γένος Μαυροκορδάτου τὴν μεταφράσασαν «Τὸν Γκιαοῦρην»³ τοῦ Βύρωνος, καθὼς καὶ τὸν Διονύσιον Σολωμὸν τὸν συνθέσαντα τὴν γνωστὴν ᾠδὴν «Εἰς τὸ θάνατον τοῦ Λόρδου Μπάϊρον»⁴, τὴν ὁποίαν εἰς ὑποσημείωσίν του⁵ ἀποκαλεῖ θαυμασίαν. Τέλος ἐξαίρει τὴν δρᾶσιν τῆς Στρούμσκη καὶ τὴν οἰκογενειακὴν αὐτῆς ἀρετὴν.

Ἡ Στρούμσκη ἀνέπτυξεν ἐν Χάλκῃ μεγάλην δραστηριότητα. Κατὰ τὸν Τανταλίδην⁶ ἡ σύστασις καὶ ἐπίδοσις τῆς ἐν Χάλκῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ὠφείλετο κυρίως εἰς τὸν ἀκάματον καὶ εὐλικρινῆ χριστιανικὸν ζῆλον αὐτῆς, ἡ ὁποία ὄχι μόνον διετέλεσε γραμματεὺς τῆς ἐν λόγῳ Ἀδελφότητος ἀλλὰ καὶ συνέταξε τὰ Πρακτικὰ τῆς πρώτης γενικῆς συνελεύσεως τὰ ἐκδοθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 1862. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἰδρυτὴς τῆς Ἀδελ-

1. Βλ. σσ. 255 - 258.

2. Παρνασσός, ἥτοι ἀπένθισμα τῶν ἐκλεκτοτέρων ποιημάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ὑπὸ Π. Ματθαίου καὶ Δαπάναις Σπυρίδωνος Κουσουλίνου βιβλιοπώλου, ἐν Ἀθήναις 1880, σσ. 168 - 175. Κούλας Ξηραδάκη, Γυναῖκες στῆ Φιλικὴ Ἐταιρία - Φαναριώτισσες (Ἀφιέρωμα στὰ 150 χρόνια ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση), Ἀθήνα 1971, σσ. 136 - 138.

3. Αἰκατερίνης Κ. Δοσίου, «Ὁ Γκιαοῦρ», τεμάχιον τουρκικοῦ διηγήματος κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν τοῦ Βύρωνος, Ἀθήναι 1857.

4. Ἐξ 166 τετραστίχων στροφῶν. Πρβλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, Τὰ ἔργα τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, ἁ' Ἀετός, Ἀθήναι 1954, σσ. 45 - 47.

5. «Πανδώρα», ἐνθ' ἄνωτ., σ. 533, σημ. β'. Ἀναδημοσιεύεται καὶ κατωτέρω, σ. 258.

6. Αὐτόθι, σ. 534, σημ. α'. Ἀναδημοσιεύεται καὶ κατωτέρω, σ. 258, σημ. δ'.

φόρητος ὑπῆρξεν ὁ Τανταλίδης. Σχετικῶς ὁ Ματθαῖος Παρανίκας γράφει¹: «Φιλόξενος ὦν καὶ φιλόπτωχος [ὁ Ἡλίας Τανταλίδης] ἔδρυσεν ἐν Χάλκῃ τῷ 1862 τὴν «Φιλόπτωχον Ἀδελφότητα τῶν Κυριῶν», οὐκ ὀλίγον ἀνακουφίσασαν τοὺς ἐνδεεῖς τῆς νήσου ταύτης». Τὴν μαρτυρίαν δ' αὐτὴν τοῦ Παρανίκα ἐπιβεβαιώνει νομιζῶ καὶ τὸ γεγονός διὰ τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1862 συνῆλθον² εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ οἰκίαν τῆς Φωτεινῆς Τανταλίδου (ἀδελφῆς τοῦ ποιητοῦ) τινὲς τῶν Κυριῶν τῆς νήσου διὰ νὰ ἀποφασίσουν τὴν σύστασιν τῆς Ἀδελφότητος.

Σημειωτέον διὰ τὴν σχετικὴν περὶ τῆς συστάσεως τῆς Ἀδελφότητος ἀγγελία φέρουσα χρονολογίαν 13 Φεβρουαρίου 1862 ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἔφημερίδα «Τηλέγραφος τοῦ Βοσπόρου καὶ Βυζαντίου» τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν 3ην Μαρτίου 1862³. Ἡ αὐτὴ ἀγγελία ὑπὸ χρονολογίαν διαφορετικὴν (18 Φεβρουαρίου 1862), προφανῶς λόγῳ τυπογραφικοῦ ἀβλεπτήματος, ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπίσης ἐκδιδομένην ἔφημερίδα «Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ» τῆς 7ης Μαρτίου 1862⁴, ἀνεδημοσιεύθη δὲ ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Φιλίστωρ»⁵. Ἡ ἐν λόγῳ ἀγγελία ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐν Χάλκῃ συστάσεως τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν, εἰς τοὺς ὄρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐκάστη κυρία ἠδύνατο νὰ ἐγγραφῆ μέλος καὶ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκ τῶν κυριῶν Κλεοπάτρας Ραπτάκη, Αἰκατερίνης Ἀγαλοπούλου καὶ Ραλλοῦς Στρούμσκη ἐκλεγείσης τριμελοῦς προσωρινῆς ἐπιτροπῆς νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν καὶ νὰ συντάξῃ σχέδιον κανονισμοῦ προκειμένου νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἔγκρισιν κατὰ τὴν συγκληθησομένην τὴν 20ην Ἰουλίου 1862 πρώτην γενικὴν συνέλευσιν. Πράγματι ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν συνῆλθε τὴν προκαθορισθεῖσαν χρονολογίαν, δηλαδὴ τὴν 20ὴν Ἰουλίου 1862⁶, ὅποτε σὺν τοῖς ἄλλοις συνεζητήθη καὶ ἐπεκυρώθη καὶ ὁ κανονισμὸς⁷ λειτουργίας αὐτῆς ἀποτε-

1. Βλ. Ματθ. Παρανίκα, Βίος Ἡλία Τανταλίδου, «Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος» ΚΔ', 1895, σ. 25.

2. Συμφώνως πρὸς τὴν δημοσιευθεῖσαν ἀγγελίαν περὶ τῆς συστάσεως τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐν Χάλκῃ. Σχετικῶς πρὸς τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀγγελίας βλ. τὰς ἐπομένους τρεῖς τὸν ἀριθμὸν σημειώσεις.

3. Ἔτος Ζ', ἀριθ. φύλλου 550.

4. Ἔτος Α', ἀριθ. φύλλου 23.

5. Τόμ. Γ', 1862, σσ. 271 - 273.

6. Βλ. κατωτέρω.

7. Βλ. τὸ κείμενον τοῦτου ἐν τῇ ἔφημ. «Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ», ἔτος Β', ἀριθ. φύλλων 60, 61 (20 καὶ 27 Νοεμβρίου 1862).

λούμενος ἐξ 24 άρθρων ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ὑπ' ἀριθ. 22 ἀναφέρεται εἰς τὰ καθήκοντα τῆς γενικῆς γραμματέως, δηλαδή τῆς Ραλλοῦς Στρούμσκη. Τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς ¹: «Ἄρθρ. 22. Ἡ Γραμματεὺς: α') Συντάσσει πάντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Ἀδελφότητος, ἅτινα ὀφείλουσιν εἶναι ἠριθμημένα, σφραγίζει αὐτὰ διὰ τῆς σφραγίδος, συνυπογράφει αὐτὰ μετὰ τῆς Προέδρου καὶ κρατεῖ ἀντίγραφα τούτων. β') Συντάσσει πρακτικὸν τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων Συνεδριάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, καὶ καταστρώνει αὐτὸ ἐκάστοτε ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀδελφότητος, ὑπογραφομένον ἐν τῇ προσεχεῖ Συνεδριάσει ὑπὸ τῶν παρευρισκομένων Μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. γ') Φυλάσσει πάντα τὰ πρὸς τὴν Ἀδελφότητα πεμπόμενα γράμματα ἠριθμημένα. δ') Κρατεῖ πρὸς τούτοις καὶ τὰ ἐξῆς βιβλία: Τὸ βιβλίον τῶν διαφορῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν διαφορῶν δαπανῶν τῆς Ἀδελφότητος, τὴν Μεγάβιβλον καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ταμείου. ε') Συντάσσει κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους τὸν γενικὸν ἰσολογισμόν καὶ ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει παραδίδει εἰς τὴν διάδοχον αὐτῆς πάντας τοὺς λογαριασμοὺς ἐξισωμένους. ς') Συντάσσει καὶ ἀναγινώσκει ἐπὶ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἐκθεσὶν τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς γενικῆς καταστάσεως τῆς Ἀδελφότητος, δημοσιευθησομένην διὰ τινος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδων, ἢ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ πρὸς γνῶσιν τοῦ Κοινοῦ».

Κατὰ τὸν Τανταλίδην ² ἡ Στρούμσκη συνέταξε καὶ ἐξέδωκε τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἀπὸ γενικῆς συνελεύσεως τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν εἰς ἰδιαιτέρον φυλλάδιον τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος καταγράφεται εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ» ³ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἐξῆς: «Πρακτικὰ τῆς Α' γενικῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν καὶ ὁ Κανονισμὸς αὐτῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει τύποις Α. Κορομηλᾶ καὶ Π. Πασπαλλῆ, 1862, σελ. 1 - 40» καὶ μετὰ τῆς ἐνδειξεως: «Περὶ τούτων ἐπιφυλασσόμεθα νὰ εἴπωμεν προσεχῶς τὰ δέοντα». Πράγματι εἰς τὸν «Ἀνατολικὸν Ἀστέρα» ⁴ τῆς 13ης Νοεμβρίου 1862 γράφονται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Βιβλιογραφία» τὰ κάτωθι περὶ τοῦ ἐν λόγῳ φυλλαδίου τὸ ὁποῖον δυστυχῶς δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀνεύρωμεν: «Ἐν τῷ ἀρ. 56 τοῦ

1. Αὐτόθι, ἀριθ. φύλλου 61 (27 Νοεμβρίου 1862).

2. «Πανδώρα», ἐνθ' ἄνωτ., σ. 534, σημ. α'. Ἀναδημοσιεύεται κατὰ κατωτέρω, σ. 258, σημ. δ'.

3. Ἔτος Β', ἀριθ. φύλλου 56 (25 Ὀκτωβρίου 1862).

4. Ἔτος Β', ἀριθ. φύλλου 59.

“Ανατολικού Ἀστέρος”¹ ὑπεσχέθημεν ὅτι θέλομεν ὁμιλήσει περὶ τῶν “Πρακτικῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν”.

Τὸ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐκδοθὲν φυλλάδιον ἐκτίθησιν ὅτι τὴν 20 Ἰουλίου ἐτελέσθη ἐπέτειος ἐορτῆ τῆς Ἀδελφότητος ἱεουργοῦντος τοῦ Σ. Μητροπολίτου Κυζίκου κ. Νικοδήμου ἐν τῷ κατὰ τὴν Χάλκην ναῶ τοῦ ἁγ. Νικολάου καὶ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, συνῆλθεν ἡ Συνέλευσις ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀπαθανόντος Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ὅπου μετὰ τὴν ψαλεῖσαν παράκλησιν ὁ εἰρημένος Μητροπολίτης ἀπήγγειλε προσλαλιάν (σελ. 4 - 6), μεθ’ ἧν ἡ πρόεδρος τῆς προσωρινῆς ἐπιτροπῆς κ. Κλεοπάτρα Ῥαπτᾶκη ἀνήγγειλε τὴν ἐναρξιν τῆς Συνεδριάσεως διὰ προσλαλιᾶς (σελ. 6 - 8), κατόπιν ἡ γραμματεὺς κ. Ραλλοῦ Ζ. Στρούμσκη ἀνέγνω τὴν γενικὴν ἔκθεσιν τῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς (σελ. 9 - 16) τῶν ἀπὸ τῆς 10 Φεβρουαρίου - 19 Ἰουλίου 1862.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τῆς αὐτῆς δύο ἐπιστολαὶ ἀπευθυνθεῖσαι πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου κ. Ἰωακείμ, ἡ δὲ ὑπὸ τῆς κ. Σμαράγδας Μπαλτατζῆ, γραμματέως τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος· εἶτα ἀνεγνώσθη ὁ γενικὸς κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς 10 Φεβρουαρίου - 19 Ἰουλίου καταγεγραμμένων τακτικῶν τε καὶ ἐκτάκτων συνδρομητῶν μετὰ τῆς ἐκάστου συνδρομῆς. Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη ὁ Κανονισμὸς τῆς Ἀδελφότητος (σελ. 16 - 17).

Κατόπιν ἐγένετο πρότασις περὶ προστάτου ἀγίου καὶ περὶ σφραγίδος. Μετὰ ταῦτα ἐξελέγη πενταμελὴς ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ Κυριῶν, ἥτοι 1 πρόεδρος, 2 ἀντιπρόεδρων, ταμίου καὶ γραμματέως. Ἐπομένως ὁ Κ. Χουρμούζης ἐξεφώνησε λόγον εὐφραδῆ καὶ ἀγχίνου καὶ οὕτω διελύθη ἡ Συνέλευσις (σελ. 17 - 18).

Ἐν Παραρτήματι δὲ τῆς ἐκθέσεως περιλαμβάνονται :

Α'. Πρᾶξις τῆς συστάσεως τῆς Ἀδελφότητος μετὰ Παραρτήματος.

Β'. Κατάλογος τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομητῶν.

Γ'. Ἐπιστολὴ εὐχαριστήριος τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν Οἴκουμ. Πατριάρχην.

Δ'. Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Σταυροδρομίῳ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητα τῶν Κυριῶν, ἀπάντησις καὶ ἀνταπάντησις.

Ε'. Ἐπιστολὴ τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς γῆσου καὶ ἀπάντησις.

1. Τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 1862.

Ζ'. Ἀναφορά πρὸς τὸν Οἴκουμ. Πατριάρχην καὶ ἀπάντησις (σελ. 18 - 34).

Ἔπεται κατόπιν ὁ Κανονισμὸς συγκείμενος ἐξ ἄρθρων 24 (σελ. 35 - 40).

Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος» ἐπιθυμοῦσα τὴν ἀπανταχοῦ διάδοσιν τῆς λίαν ἀξιωματικῆς ταύτης ἀγαθοεργίας τῆς ἐν Χάλκῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ὅπως τὸ εὐγενές αὐτῶν παράδειγμα μιμηθῶσι καὶ ἄλλαι Κοινότητες ἀντὶ νὰ ἀσχολῶνται εἰς ὅλως ἐπουσιώδη καὶ ἀπρόσφορα ἔργα, ἐξευτελιζοντα τὴν ἀξίαν τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου, δημοσιεύει τὸν Κανονισμὸν τῆς ἐν λόγῳ Ἀδελφότητος εἰς τὸ προσεχές φύλλον· ἀμα δὲ ἀναγγέλλει δημοσίᾳ τῇ Πενταμελεῖ αὐτῆς Ἐκτελεστικῇ Ἐπιτροπῇ ὅτι παραχωρεῖ εὐχαρίστως μέρος τῶν στηλῶν τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος» πρὸς δημοσίευσιν ἐν αὐτῷ παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν Φιλοπτώχον ταύτην Ἀδελφότητα πρὸς δίκαιον μὲν ἔπαινον τῶν ἀξίων ἐπαίνου, ἀμιλλαν δὲ θεοφιλῆ καὶ ἄλλων».

Ἡ Ραλλοῦ Στρούμσκη συνεδέετο διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ Ἡλία Τανταλίδου ὡς τοῦτο φαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐκδιδομένων κατωτέρω¹ δύο ἐμμέτρων ἐπιστολῶν τοῦ δευτέρου πρὸς τὴν πρώτην. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 ἐπιστολὴ ἐμνημονεύθη καὶ ἀνωτέρω καὶ εἶναι μεταγενεστέρα (φέρει, ὡς εἶδομεν, χρονολογίαν 1 - 1 - 1863) τῆς πρώτης ἢ ὅποια ἀπηυθύνθη πρὸς τὴν Στρούμσκη τὴν 9ην Αὐγούστου 1858 ἐκ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα ὅπου ὁ Τανταλίδης εἶχε μεταβῆ πρὸς προσκύνησιν. Ἄλλ' ὁ στενὸς δεσμὸς φιλίας μεταξὺ Στρούμσκη - Τανταλίδου φαίνεται προσέτι καὶ ἐκ τῶν ἐκδιδομένων κατωτέρω² 12 ἐλεγείων ἐπιγραμμάτων τὰ ὅποια ὁ Τανταλίδης ἔγραψε μετὰ τὸν θάνατον τῆς Στρούμσκη ἐπισυμβάντα τῇ 23ῃ Ἰουλίου 1865 διὰ νὰ τιμήσῃ οὕτω τὴν μνήμην τῆς μακαρίτιδος φίλης του ὑπόκυψάσης εἰς τὴν φοβερὰν χολέραν τὴν μαστίσασαν τότε τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς περὶ ἐξ περιοχὰς ἐν οἷς καὶ ἡ νῆσος Χάλκη, ὁ κοινὸς τόπος τῆς διαμονῆς των. Εἰς τὰ ἐλεγεία ταῦτα ἐπιγράμματα, ἐξ ὧν πέντε τὰ ὑπ' ἀριθ. α', β', δ', ε', ζ' ἔχουν συντεθῆ εἰς γλῶσσαν λογίαν τῆς ἐποχῆς καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἑπτὰ τὰ ὑπ' ἀριθ. γ', ζ', η', θ', ι', ια', ιβ' εἰς ἀρχαίαν, διαγράφεται ὁ χαρακτήρ τῆς Στρούμσκη ἐναργέστατα.

Σημειωτέον ὅτι ἡ Στρούμσκη εἶχεν ὑπανδρευθῆ (ἀγνωστον ποτε ἀκριβῶς, προφανῶς ὁμως μετὰ τὸ ἔτος 1846 ἐφ' ὅσον, ὡς εἶδομεν,

1. Βλ. σσ. 252 - 258.

2. Βλ. σσ. 258 - 262.

κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀναφέρεται ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Μίλλιντζεν, τὸ πατρικὸν τῆς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὄνομα) τὸν ἱατρὸν Ζαχαρίαν Στρούμσκη μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀποκτήσει πέντε τέκνα. Εἰς τὰ ὄρφανὰ τέκνα τῆς Στρούμσκη ὁ Τανταλίδης ἐπεμφε κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1866 ἐν χρυσόδετον λεύκωμα (album) εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέγραψε 22 στίχους ἰὺπὸ τύπον αἰνίγματος ὑποδηλοῦντας τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς των, ἐμελλε δὲ ἐξ αὐτῶν νὰ λάβῃ τὸ λεύκωμα ὁ λύτης τοῦ αἰνίγματος.

Ἰπῆρξε πρότυπον συζυγικῆς καὶ μητρικῆς ἀγάπης, πιστὴ χριστιανὴ καὶ πρὸ παντὸς προστάτις τῶν πτωχῶν, τῶν ἀρρώστων καὶ τῶν ἀπόρων συνανθρώπων τῆς. Εἰς τὴν ἐκδιδομένην κατωτέρω² νεκρολογίαν αὐτῆς γραφεῖσιν ὑπὸ τινος ὑπογραφομένου ὡς Α. Σ. τονίζονται αἱ σπάνια ἀρεταὶ τῆς μακαρίτιδος Στρούμσκη οἷον ὀξύνοια πνεύματος, ὀρθὴ ἐπὶ παντὸς πράγματος κρίσις, ἐσκεμμένη ἐτυμηγορία, πολυειδεῖς γνώσεις διὰ καὶ προβάλλεται ὡς ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν.

Περαιτέρω ἐκδίδομεν κατὰ σειράν³:

Α'. Ἡλία Τανταλίδου, Δύο ἐμμέτρους ἐπιστολάς πρὸς τὴν Στρούμσκη.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ, Δώδεκα ἐλεγεία ἐπιγράμματα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Στρούμσκη.

Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, Αἰνίγμα ὑποδηλοῦν τὸ ὄνομα τῆς Στρούμσκη.

Δ'. Α. Σ., Νεκρολογίαν τῆς Στρούμσκη.

Α'

Η. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ρ. ΣΤΡΟΥΜΣΚΗ

1

Τολμηρὰ ἀνάμνησις ἢ ἐπιστολὴ¹ πρὸς τὴν ἐν Χάλκῃ κ. Ραλλοῦ Στρούμσκη, ἐκ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Μονῆς τοῦ ἀγίου Σάββα. (α)

Τῆς 6' Αὐγούστου, αἰωνή'.

*Οὐχί! Οὐδ' εἰς τὸ ἄσυλον αὐτὸ τῆς ἡσυχίας,
τὴν σιδηρεῖαν τῶν λογισμῶν καὶ ἀδρήκτον εἰρκτήν,*

1. Ἐκδίδονται κατωτέρω, σ. 263.

2. Αὐτόθι, σσ. 263 - 266.

3. Τυπογραφικὰ τινὰ σφάλματα τῶν πρώτων ἐκδόσεων διορθοῦνται σιωπηρῶς.

4. Ἡ πρώτη ἐκδοσις ταύτης ἐγένετο ὑπὸ Ἡλ. Τανταλίδου, Ἰδιωτικὰ Στιχουργήματα, ἐν Τεργέστῃ 1860, σσ. 172 - 174.

ἐν ἧ ἢ αὐταπάροησις εἰς νέκρωσιν τραχείαν
προβαίνει καὶ φρικτήν.

Εἰς τόπον ὅπου γυναικός ἀλλ' οὐδὲ μνήμη μόνη
εἰς φαντασίας ῥεμβασμὸν ὑπάρχει θεμιτή,
οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ τῆς ζωῆς σὲ λησμονῶ κευθμῶνι,
ὦ φίλη ποθητή.

Τὴν τάλμην συγχωρήσει μοι τὴν τῆς παρατυπίας
ὁ ταύτης παμμακάριστος τῆς Λαύρας ἰδρυτής,
καθ' ὅσον ἐν τῇ μνήμῃ μου ὡς τύπον εὐλαβείας
σὲ φέρω αἰσθητῆς.

Τοιαύτην σ' ἐνεκόλαρα σὸν ταῖς ἐμαῖς δεσποίναις
ἐν τῷ καιρίῳ τῆς ψυχῆς· καὶ ταύτης πρὸ πολλοῦ,
παραδυναστής ἔξοχος, τὰ κράτη σὸν ἐκείναις
διέπεις, ὦ Ῥαλλοῦ!

Τοιαύτην δὲ καὶ γενεὰν κηπεύεις μακαρίαν,
νεόφυτα τῷ οἴκῳ σου καρπύμων ἐλαιῶν,
ἦν πράξει προσβιβάζουσα ἀεὶ πρὸς θεωρίαν
πληροῖς εὐλογιῶν.

Λοιπὸν τὰς παννυχίους μου περάνας ὑμνωδίας,
τοῦ τόπου τὴν ἀγνότητα οὐδόλως βεβηλῶ,
ἀν πόρθῳθεν τὴν χεῖρά σου λαβὼν μετ' εὐλαβείας
πυκνὰ καταφιλῶ.

ὦ, χαῖρε, φίλη Δέσποινα, τὸ πνεῦμα Σαββαΐτις,
εἰ καὶ κοσμοπολίτιδος περικεῖσαι στολήν.
Διότ' ὑπὲρ τὴν κοσμικὴν σπουδὴν, ὡς ἐν ἀδύτοις,
ὑποῖς τὴν κεφαλὴν.

Ἀπάγγελον ταῖς ἐπ' εὐρεῖ ποθήρει γανυρώσαις
κ' ἐπιζητούσαις ἐν καινοῖς εὐδαιμονίας φῶς,
ὅτι εὐδαιμονέστερον καὶ ἐν Μοναῖς αὐχμώσαις
διάγει ὁ σοφός.

Εἰπέ πὼς ἀσφαλέστερον ζῆ τις μετ' ἀλωπέκων (β)
ἢ μεθ' ὑποκριτῶν κομφῶν ψευδοῦς πολιτισμοῦ,
ὅφ' ὧν ὁ κόσμος ἔλκεται σπερχγῶς ἐκὼν ἀέκων,
καὶ ἔξω λογισμοῦ.

Πὼς παρὰ πᾶσαν μουσικὴν θεάτρων ἢ τριόδων
πολὴν χαρμωδέστερον τὸ ὄψι κατακλιθεὶς
ὁ νυκτοβόας τῆς Μονῆς καὶ θεοκλήρου κώδων,
ὅστις ὡς ζῶν λαλεῖ.

Πὼς τράπεζ' ἀκαρύνκευτος μετὰ εὐχαριστίας,
πολλῶν καὶ στόμαχον καὶ νοῦν κακῶν ἐλευθεροῖ,
καὶ χαρμηνία μετ' εὐχὴν καὶ πρὸ εὐχῆς, δαίνας
ψυχὰς ἀναπτεροῖ.

Εἰπέ, εἰπέ ταῖς στόμαργον νοσοῦσαις γλωσσαλγίαν,
ὅτι ἐνθάδε πλέον τι διδάσκει ἢ σιγή,
ἢ ὅσον, μασσωμένη τις τὴν ἄποιον ἀργίαν,
αὐτοῦ σπερμολογεῖ.

Ἄλλ' ἀθθις, χαῖρέ μοι, Ῥαλλοῦ, τῆς Χάλκης ἢ χρηστότης,
ἀξία μνήμης κ' ἐν αὐτῇ τοῦ Σάββα τῆ Μονῆ,
ἐνθ' ἀσκητῆς τριήμερος πιστός σου θιασώτης
ταῦτά σοι προσφωνεῖ.

Σημειώσεις τοῦ Ἡλία Τανταλίδου ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς :

α) Κατὰ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις τῆτες τρίμηνον διατριβὴν μου μετὰ τοῦ Ἱεροσόφου καὶ σεβασμίου μοι πατρός, τοῦ ἀγίου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου τοῦ Ὑπάλδου, ἐξαίρετον τῶν πνευματικῶν μου ἀπολαύσεων πλεονέκτημα ἠδύτχησα ἔχειν, ὅτι τὰς πλείστας τῶν ἱερῶν μου περιηγήσεων ἐντός καὶ ἐκτός τῆς ἀγίας Πόλεως ἐξετέλεσα μετὰ τοῦ περιφανῶς ἡμᾶς ξεναγήσαντος Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίλλου. Μετ' αὐτοῦ κατέβημεν καὶ εἰς τὴν εὐαγγῆ ταύτην Μονήν, ἐν ἣ διετρίψαμεν ἡμέρας τρεῖς, ἐορτάσαντες ἐν αὐταῖς τὴν εορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως.

β) Καθ' ἐκάστην μετὰ τὴν ἡλίου δύσιν ἀριθμὸς τις ἀλωπέκαν, ἀναδριχώμεναι ἀπὸ τοῦ ὑποχαίνοντος χειμάρρου, ἔρχονται ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Μονῆς ἀπαιτοῦσαι δι' ὄλακῆς τὴν τροφήν αὐτῶν, ἣν ὡσπερ ἐξ ὀφειλῆς ἐπιθροῖπτουσιν αὐταῖς ἀνωθεν οἱ διάκονοι ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς, μετὰ τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν, μέλανα πτηνὰ τοῦ γένους τῶν κοσσοφῶν, ἐκ τῶν ἐφύπερθεν ἀποτόμων βράχων καθιπτάμενα ἐπὶ τινος δώματος, ἐνθα οἱ ἀσκηταὶ ἐξερχόμενοι τοῦ ναοῦ λαμβάνουσι τὸ λίτον αὐτῶν ἐωθινὸν πρόγευμα, ἀρπάζουσιν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν ψιχία ἄρτου καὶ σταφίδας, καὶ ἀποτελοῦσιν οὕτω τὴν μόνην καὶ ἀθῶαν τούτων διάχυσιν.

2

Ἐπιστολή¹ τῇ Κυρίᾳ Ραλλοῦ Ζ. Στρούμσκη.

Ἐν Χάλκῃ τῇ α' Ἰανουαρίου 1863.

Μετὰ τῶν εὐχῶν, ᾧ φίλῃ, ἅς ἀπὸ στοργῆς γνησίας,
ὀλοφύγως σοὶ προσάγω ἀπαρχάς μου ἐτησίας,
ἀντὶ δῶρον παντός δέξαι ἐναρκτήριόν μου φέρον,
αὐτὸ τοῦτό σου τὸ ἔργον, αὐτὸ τοῦτό σου τὸ δῶρον.

Ἔχεις τὸ μετάφρασμά σου, ἀν δ' οἰκτρῶς ἠλλοιωμένον,
μὴ τὸ πρᾶγμα ἐκφραύσης, μὴδ' ἐκλάβῃς πάντῃ ξένον
ἀν σὺ μὲν τὴν ὕλην δίδως,
ὁ δὲ Βύρων σου τὸ πνεῦμα, αὐτὸς τίθημι τὸ εἶδος.

Τοὺς βοστρέχους (χλιδὴν ὄντας ἐπιτύμβιον, ὡς οἶδας,) οὗς λυτοὺς ἐπέδωκάς μοι, ἐπλεξα εἰς πλοκαμίδας.

Ἄν παρένειρα δυσχεροὺς ἐν χρυσαῖς θριξὶ ταινίας,
μὴ χαλέπαιν', ἐστὶ δεῖγμα τῆς τοῦ πλέξαντος πενίας.

Ἄλλὰ πιστευσον τὰς τρίχας καὶ αὐτὸς τῆς κεφαλῆς μου,
ἐτιλλόμενῃ ἐν τῷ πλέκειν ἐκ τῆς λύπης τῆς πολλῆς μου
ἐκλαιὸν τὸν Βύρωνα σου,
τὴν ἐμὴν ἀβελτηρίαν, καὶ τὸ φιλοπότημά σου.

Ναί, τὸν Βύρωνα, τὴν φλόγα, τὴν ἐξ οὐρανοῦ πεσοῦσαν,
τὴν ἀνάφασαν τὸν κόσμον, καὶ αὐτὴν καταφαγοῦσαν.
Ναί τὸν Ἄγγελον ἐκεῖνον ἢ τὸν Σατανᾶν τῶν λόγων,
τὸν ὀλοθρευτὴν ἢ ἑύστην διὰ δισταγμῶν ἢ ψόγων,
Προμηθεὺς ἢ Τάνταλός τις τῶν θεῶν τὸ πῦρ συλήσας,
ἢ τὴν ἀμβροσίαν κλέψας καὶ τῇ γῆι δωροφορήσας,
ἐπασχε τὰ ἀμφοτέρων
τῆς καρδίας καὶ τὸν γῦπα καὶ τὴν δάφνην ὑποφέρων.

Εἶχον ἄλλοτε γνωρίσει ἀμυδρῶς, ὡς ἐν εἰκόني,
τὸ δαιμόνιον ἐκεῖνο εἰς δαιμόνιον τι γόνυ,
φίλης, οἷα σύ, φιλότατη, φιλοβύρωνος οὐχ ἤττον
σκεύους ἀρετῆς, σοφίας, αἰσθημάτων καὶ χαρίτων,
δτ' ἐκ τῆς φωνῆς τῶν Ἄγγλων εἰς Ἄγγέλων ὕμνει μέλος,

1. Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ περ. «Πανδώρα» ΙΓ', 1862 - 1868, σσ. 533 - 534.

κάλλους, ἔρωτος, ζηλείας κ' ἐκδικήσεως τὸ τέλος,
 Βύρων μετεμψυχωμένος,
 καὶ φανείς ἐξ Ἑγγλοῦ Ἑλληνα, κ' ἐξ ἀνδρὸς γυνὴ τὸ γένος.

Ἄλλ' ἐκείνη, αἶ ἐκείνη, ἀντηλλάξατο τὰ κρείττω,
 ἃ τοῦ ποιητοῦ ἢ σκέψις ἐπεπόθει ἄλλ' ἤρνεϊτο.
 Κρουεῖ δὲ πλάξ μαρμαῦρου εἰς σκιάν νεκροταφείου
 σημεῖοι Αἰκατερίναν τὴν γυναῖκα τοῦ Δοσίου (α).
 Νῦν δὲ σὺ, πασῶν φιλότατη, μοὶ γνωρίζεις αὐτὸν πάλιν
 μέγαν, ὡς ἐν τῷ Γκιασούρη ἄλλ' ὑπ' ἔμπνευσιν φεῦ! ἄλλην
 κ' εἰς παραμονὰς θανάτου
 τῇ ζωῇ καὶ πολὺ μᾶλλον τῇ Ἑλλάδι πικροτάτου.

Ἐκ τοῦ ἔρωτος τῆς δόξης, ἐκ σπασμῶν φιλελευθέρων,
 ἐκ τῶν ὄψεων τοῦ πόνου καὶ ἀλύων καὶ ἀσπαίρων,
 ἦλθε μαχητὴς θηρεῦων μετὰ μαχητῶν Ἑλλήνων,
 τὴν ζωὴν ἐντὸς θανάτων, τὴν χαρὰν ἐντὸς ὠδίνων.
 Οὐτως ἢ ἐμπίς, ἢ πέριξ τῆς λαμπάδος ἱσταμένη,
 ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀκτίνων τοῦ φωτὸς ἐνοχλουμένη,
 μόνην ἔξοδον εὐρίσκει
 τὴν διὰ τῆς θρυαλίδος· ἀλλὰ καίεται καὶ θνήσκει.

Ἡ Ἑλλὰς αἶ ἐφάνη ἐν τῇ γῆ τῆς ἱστορίας,
 ἢ ἀκαύστως φλεγόμενη βάτος τῆς ἐλευθερίας.
 Κ' ἡ ἐλευθερία τόσον ἐν αὐτῇ ἐστὶν ὥραια,
 τόσον ἔρωτ' ἀπαστρέπτει ἢ στιλπνὴ αὐτῆς ἄροφαία,
 ὥστε κ' οἱ ἐκπεπτωκότες τύραννοι ἐν τῷ μακρύνειν
 δάκνοντες αὐτῶν τὰ χεῖλη, θριαμβεύουσαν ἐκείνην
 πόρρωθεν ἀπισκοποῦσι,
 καὶ τοὺς ἤρωας τοὺς κύκλω τῆς θεᾶς ζηλοτυποῦσιν.

Ἀλλὰ τότε μετ' αἰῶνων πίεσιν ἀνορθωθεῖσα,
 ὄψιν ἔφερε Μαινάδος καὶ ὡς Ἐριννὸς ἐλύσσα.
 Εἶχε σύνθημα τὸ αἶμα, ἔργον τὴν ἀνδροκτασίαν,
 σωτηρίας δὲ ἐλπίδα μόνην τὴν ἀπελπισίαν.

Ἀκριβῶς αὐτὸ ἐκείνο οὔτε κρείττον οὔτε χεῖρον,
 δ' ἐν γῆ τε καὶ θαλάσση ἐπεζήτει ἀνήρ Βύρων.
 Ποῦ ἢ λάβα τῶν κινδύνων,
 ποῦ καχλάζει; Ἐκεῖ βλέπε συγκαχλάζοντα κἀκεῖνον.

Ἐνδον τοῦ Μεσολογγίου. Ἄλλ' ἐνταῦθ' αὐτὸς λεγέτω,
Ἑλληνίς δέ χοηφόρος τὰ αὐτοῦ ἑρμηνεύετω.
Λέγει παῦρα, καὶ ἀφίγει τὰ λοιπὰ νὰ συμπληρώσῃ
Σολωμὸς ὁ ἐκ Ζακύνθου ἐν τῇ τῶν Ἑλλήνων γλώσσῃ (β).
Λέγει καὶ τηρεῖ τὸν λόγον, καὶ ὡς λόρδος καὶ ὡς ἥρωας,
καὶ τὸν θάνατον ἀρπάζει, ὅτε πρέπει πρὸ τοῦ γήρωος,
τί δὲ θάνατος τῷ ὄντι

δὲ ἐκείνων, ἢ ἐν δράμα, ποιήσις τις, παλγινὸν τι;

Διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁμῶς καὶ ὡς ποιήσις ἐπίσης,
ἔστι τι φρικτόν, ὡς πᾶσαι αἱ τοῦ Βύρωνος ποιήσεις.

Ἦν ἢ ἐκλογὴ τοιαύτη καὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου,
ὥστ' οὐδεὶς ἐτραγωδῆθη οὕτω θάνατος ἀνθρώπου.

Δόξα εἰς τὸ ὄνομά του! Εἶτε θαῦμα εἶτε τέρας,
ἀλλ' ἦν φίλος τῆς Ἑλλάδος τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας.

Ἡ Ἑλλάς αὐτὸν θρηνήσει,

καὶ φιλέλληνας τοιούτους εὐγνωμόνως ἀνυμνήσει.

Τούτου σὺ τὰς ἀθανάτους ἀνελίσσουσα σελίδας,

εἰς σελίδας μεταποίει ἀθανάτους Ἑλληνίδας.

Μουσῶν θρέμμα καὶ χαρίτων, ἦτις ἐκ νεότητός σου,
προὔπεδειξας ἀνδρείαν τὴν ὁρμὴν τοῦ πνεύματός σου (γ).

Καὶ νῦν δὲ ἀφ' ὅτου μήτηρ κ' οἰκοδέσποινα κατέστης
διαπρέπεις καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις θεαρέστοις (δ),

ὥστε ἤδη πού τὸν ζῆλον

ἐὰν μήπω καὶ τὸν φθόνον ἐξυπνεῖς τῶν ὁμοφύλων.

Χαῖρε ἔξεις ἐν ἡμέρᾳ εὐλογίας τὸν μισθόν σου,

ἀλλ' ἀνδρίζου, ἀγωνίζου τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν σου.

Κόσμει διὰ τῶν σοφῶν σου ἀνυσιεργῶν δακτύλων

τῇ πατρίδι ἡμῶν πέπλον καλλιδάκτυλον, ποικίλον,

ἢ σμικρὰ δὲ νῆσος αὕτη, ὅπου σ' ἔδριψεν ἡ μοῖρα,

κατὰ Βύρων' ἄς ἐκρήξῃ διὰ σοῦ πυρὸς κρατῆρα

καὶ τις ἴσως τὴν λαμπάδα

ἐξ αὐτοῦ ποτὲ ἀνάψας δαδουχήσει τὴν Ἑλλάδα.

Σημειώσεις τοῦ Τανταλίδου ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς:

α) Ἡ εἰς τὸ ἄριστον ὑπὸ τῆς μακαρίτιδος ὑπ' ὄμην μου φιλοτε-
χνηθεῖσα μετάφρασις τοῦ Γκιαούρ, ἑνὸς τῶν μάλιστα διαφερόντων τοῖς

"Ελληνικῶν ἀριστουργημάτων τῆς Βυζαντινῆς ποιήσεως, ἐξεδόθη μετὰ τὸν ἄωρον αὐτῆς θάνατον Ἀθήνῃσι τῷ 1857.

β) Ἴδε τὴν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδου Βύρωνος θαυμασίαν ᾠδὴν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ. (Διονυσίου Σολωμοῦ τὰ εὗρισκόμενα. Ἐν Κερκύρα 1849 (sic), σελ. 43).

γ) Δεκαεπταετῆς ἔτι ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ραλλοῦ» Μίλλιντζεν, ἐξέδωκε μεταφράσασα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀξιόλογον ἠθικὸν ποιημάτων, ἐπιγραφόμενον «Κληροδοσία πατρὸς πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Γρηγορίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1846».

δ) Ἡ πρὸ ἐνιαυτοῦ σύστασις καὶ ἐπίδοσις τῆς ἐν Χάλκῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν κατὰ μέγα μέρος ἀφείλεται εἰς τὸν ἀκάματον καὶ ἀκραιφνῶς χριστιανικὸν ζῆλον τῆς μουσοτραφοῦς φίλης μου, μέλους τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ γραμματέως τῆς Ἀδελφότητος. (Βλέπε τὰ ὑπ' αὐτῆς συνταχθέντα καὶ τύποις ἐκδοθέντα Πρακτικὰ τῆς πρώτης γενικῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος ταύτης, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1862).

B'

H. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ¹

Εἰς τὴν ἀείμνηστον Κυρίαν ΡΑΛΛΟΥΝ Ζ. ΣΤΡΟΥΜΣΚΗ, ἀώρως τελευτήσασαν τῇ 23 Ἰουλίου 1865.

[α']

Ὁργὴ Θεοῦ τὴν ἀνασσαν τῶν πόλεων μαστίζει,
χολέρα τὸν λαὸν αὐτῆς ἀθρόως δεκατίζει.

Πεντακισμύριοι νεκροὶ τὰ μνήματα πυκνοῦσι
καὶ πλεονακισμύριοι τὰ θύματα θρηνοῦσι.

Αἴφνης οἱ θρῆνοι παύουσι, σιγὴ δὲ ὡς θανάτου
νεκροὶ τὸ πᾶν ἐν ἀκαρεῖ καὶ ὡς ἐξ αὐτομάτου

«Καὶ ἡ Ῥαλλοῦ! Καὶ ἡ Ῥαλλοῦ» ἀπανταχοῦ ἐλέχθη,
κ' ἐν κοινὸν φεῦ, φεῦ ἀληθές, τὴν φήμην διεδέχθη.

Τὸ φεῦ ἐκεῖνο καὶ τὴν σὴν, Ῥαλλοῦ, δηλοῖ ἀξίαν,
καὶ τὴν ἀνεπανόρθωτον τῆς πόλεως ζημίαν.

¹ Ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἐν τῷ περ. «Ἐπτάλοφος Νέαν Ἀ' 1865, σσ. 400, 415 - 416. Ὁ συνθέτης Τανταλίδης ἀναφέρεται ἐν σ. 399.

Τοῦτο τὸ φεῦ περὶ τὸν χοῦν τῆς ἀναπαύσεώς σου
 ἐστὶν εἰς τὸ διηγεῖσθαι ὁ ἐπιτάφιός σου.

[β']

Μέγας ἀνὴρ ἐν γυναιξὶ καὶ μείζων ἐν μητροῖσι,
 Ῥαλλοῦ ἢ Στρούμσκη σὺν νεκρῶν ἀπῆλθε μυριάσι,
 Ἐκ πάντων ἢ πολὺφίλος ἐγκαταλειμμένη,
 ἐν τῇ θανῇ, ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἔρημος, ὡς ξένη.
 Τὴν δὲ τιμήσσαν σορὸν οὐδὲν ἠσπάσθη χεῖλος,
 οὐ τέκνα, οὐκ ἀνὴρ, ἀπὼν, οὐκ ἀδελφός, οὐ φίλος,
 οὐ θίασοι φιλόθεοι, οὐ λόγοι οὐ τὸ γένος,
 ὧν τέως ἦν κ' ἐντρέφημα καὶ ὄφελος καὶ αἶνος.
 Οὕτω τοιαύτη ἤρετο ζωὴ ἐκ τῶν γηϊνῶν!
 Τίς παρισῶσαι δύναται τῇ συμφορᾷ τὸν θρῆνον;

[γ']

Ἐλθὼν, δότινα τῷδ' ἐπ' εὐξέστω τάφῳ
 κλεινῆς γυναικός, παμμυγῆ κλῦθι θρόνον.
 Ὡς νιν στενάζει κάποδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιωτάτη.
 Οἴκτιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει.
 Ἢδ' ἔστ' ἐκείνη ἢ ποτὲ Στρούμσκη δάμαρ,
 τὸ τῆσδε γαίας ἐκπρεπέστατον σέλας,
 Εὐχός τε σεμνὸν χάσμα θ' Ἑλλάδος μέγα,
 ἢ πάντ' ἀρίστη καὶ Θεῶ φίλη, Ῥαλλοῦ.
 Ἄλλ' ἔμπας αὐτὴν δέξθαι ἤραπαξεν μόρος
 βλου πρὸς ἀκμὴν φιλτάτην παιδοτρέφον
 Σὺ δ' οὖν ἀπελθε, καὶ συνεῖς ἀρξαι γόνων.

[δ']

Ἡ εὐκοσμος κοσμήτρια τοῦ ἠθους τῶν παρθένων
 διὰ σοφῶν πραγματειῶν, σαφῶς ἠερμηνευμένων,
 ἢ φιλοπτώχων γυναικῶν ἰθύνασα δάρους,
 ὡς δξυγράφος γραμματεὺς μετ' ἀνδρικοῦ τοῦ θάρρους,
 ἢ τῶν Μουσῶν ἰέρεια καὶ μέστις τῶν χαρίτων,
 ἢ λάτρις Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ φίλη τῶν πενήτων,
 ἢ πᾶσι πάνυ προσφιλῆς καὶ σεβαστὴ κυρία,
 τοῦ Στρούμσκη ἢ παράκοιτις, Ῥαλλοῦ ἢ μακαρία,

τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον κοιμᾶται τῶν δικαίων
καὶ κόσμος ὅλος ἐπ' αὐτῇ ἀμφιτονεῖται κλαίων.

[ε']

Αἰφνης ἐκ μέσης τῆς ζωῆς ὡς ὑπὸ καταιγίδος
ἠεπάγης ἐκ τοῦ οἴκου σου, Ῥαλλοῦ κ' ἐκ τῆς πατρίδος.
Προσθύτις τὴν διάνοιαν, νέα τὴν ἡλικίαν,
ἀγνή τὰ ἦθος καὶ σεμνή, θερμὴ δὲ τὴν καρδίαν.
Πολλὰ σου τὰ μνημόσυνα, πολλὰς ὀπίσω λύπης,
πολλὰς καὶ πόθων ἀφορμὰς τῷ βίῳ καταλείπεις.
Λαβοῦσα δὲ τοῦ οἴκου σου τὴν πρὶν εὐδαιμονίαν
ἔβης, κενώσασα σαυτῆς ἡμῶν τὴν κοινωνίαν.
´παγε χαίρουσα, Ῥαλλοῦ, καὶ εἶης ἐν εἰρήνῃ,
ἡμῖν δ' ἀπόκειται λοιπὸν τὸ πένθος κ' ἡ δόνη.

[ς']

´γγέλου ἐξολοθρευτοῦ τὴν πόλιν ἀπειλοῦντος,
τοῦ προσφιλοῦς συζύγου μου μακρὰν ἀποδημοῦντος,
πολλῶν καλούντων ἔμεινα ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου,
τὸν πλάστην ἱκετεύουσα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου
ὑπὲρ τῆς τῶν φιλότατων μου ζωῆς καὶ τοῦ ἀνδρός μου,
ἢ λύτρον ἀντ' αὐτῶν ἐμὲ ἀρθῆναι ἐκ τοῦ κόσμου.
´κούσθη μου ἡ δέησις, καὶ θνήσκω ἐπὶ τούτοις
ἢ ἠτισδῆποτε Ῥαλλοῦ, ὑπερτριακοντοῦντις.
´ρωϊκὴ τὰ πρὸς στοργήν, πιστὴ πρὸς τὸ καθῆκον,
ταχθεῖσα οὐ κατέλιπον εἰμὴ νεκρὰ τὸν οἶκον.
Προσεύχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἠεπάγην αἰφνιδίως,
Καρδιογνώστα, φείσαι μου καὶ δέξαι με ἠπίως.

[ζ']

´ μέγα τοῦτ' αὖ πένθος ῼ�χαιῖδα γαῖαν ἰκάνει
κεῖται διὰ Ῥαλλοῦ εὐχος ῼ�χαιιάδων,
Μίλλιντζεν γαμετῆς παιήονος εὐγενὲς ἔρνος,
καὶ παιήονος αὖ Ζαχαρίαο δάμαρ.
Τῆς μὲν πόλλ' ἀρετῆς μνημῆϊα, ἄλλα δὲ φίλτρων,
πολλὰ δ' ἄρ' εὐσεβείης καὶ σοφίης ἕτερα,
ὄσα πένθησι καὶ ἦς ὁμοφύλης ἐσθλὰ ἔοργεν,
οὗς τ' ἐπόνθησε λόγους χειρὶ ἐν δξυγράφῳ.

Ἄλλὰ τὰ μὲν πόλις ἤδε γεγράφεται εὐδυνάασσα
 μνήμοισιν ἐν δέλτοις, αἰὲν ἀβρονομένη.
 Τῆς δ' ὑπὸ τύμβῳ τῶδε μεμόκασι χεῖλεα καλά,
 Ναρκῶσι δὲ χέρεσ, κάδρα νέουσι φρένες.

[7']

Ἡματι οὐδ' ἐν ἄλλῳ σε ἔλεν νοῦσός τε μόρος τε
 καὶ τάφος, αἰχομένην ὥστε προῆι ἀνέμου.
 Σβεννυμένη δ' ἐκάλεις πόσιν εὐνοον ἤδ' ἐρατεινὴν
 πεντάδα σῶν τεκέων ὑστατὴν γε χάριν.
 Τῶν δ' οὔτις σέο κλειῖσε τότ' ὄμματα δακρυόεντα.
 Θνήσκεις δ' ὡς ξείνη σοῖσί περ ἐν μεγάροις.
 Καὶ σ' ἄφαρ ἐκφορέουσιν αἰθρίες οὐ κατὰ κόσμον
 τέσσαρες ὠκυδρόμοι ἄχθος ἐπωμάδιον.
 Τοίην ζηλωτοῦ ἔσχεσ βιώτοιο τελευτήν,
 Καλή, μειλιχίη, θελξιέπεια γύναι.
 Ταῦτα πόνος τεκέεσσι, πόσει τε, φίλοις τε, πόλει τε,
 σὸν πότμον ἀργαλέον αἰὲν ὀδυρομένοις.

[8']

Αἰδοῖ, Μουσοπόλοι, ἰχνεύετε τόνδ' ἀνὰ χῶρον
 εὐφημεῖν δὲ χρεὸν πᾶσι προσερχομένοις.
 Ὡδε φίλη Μουσέων περικυδῆς ἀντιάνειρα
 πότνα Ῥαλλοῦ Στρούμεκη νήγρετον ὕπνον ἔχει.
 Τῆς μὲν ἀριστοπόνων χειρῶν ἀπὸ ἔργματα μίμνει
 ὦν πραπίδων πιστοὶ μάρτυρες ὀφρυγόνοις.
 Ἡ δὲ καὶ ἥς σοφίης πολυγλώσσου χρηστομαθοῦς τε
 καὶ φυλέταις κοῖνου καὶ τεκέεσσι φίλοις.
 Οὐδέ νόμους θεῖους ἠγνοίησ', οἷσιν ἔχαιρε,
 πίστιος ἠδ' ἀρετῆς ἴσον ἔχουσα γέρας.
 Τῶ καὶ χριστιανῆς Ἑλληνίδος ἦν ὑπογραμμὸς
 καὶ πινυτῆς μητρὸς καὶ γλυκερῆς ἀλόχου.

[1']

Μηκέτ' ἀγειρόμεναι Βυζαντίδες ἐν θαλήαισι
 κρούοισεν χαροπὸν κύμβαλον ἀρμονίης.
 Μηδέποτ' ἐν κνημοῖς Χαλκίτιδος ἱμεροέσσης

ἀκακὴ βρῦσαι μὴδὲ θόδον γελάσαι.
 Πᾶσα χάρις κενεῇ ὀπὸτ' ἐφθισο πότνια Ῥαλλοῦ,
 μόνη εὐρίσκουσα ἐν χαρίτεσσι νόον.
 Πάντων δ' ἁρμονίην ἠπίστασο· ἦσθα γὰρ αὐτῇ
 ἔμπνοος ἐν καλῷ σώματι ἁρμονίη.

[α']

Ἡμετέρης γενεῆς αἰγλῆς ἔπλεο ἀστήρ,
 ὦ Ῥαλλοῦ Στρούμσκη πᾶσιν ἀειδομένη.
 Αἴψα δ' ἀπεισβέσθης ἡμερτὴν τ' ἔλλιπες ἀγῆν.
 Πάτραν δ' ἡμετέραν ἀμφεκάλυψε κνέφας.
 Οὐ σὺ γ' ἀπεισβέσθης, ἀλλ' οὐρανὸν ἤλυθες εἴσω
 αὐτὴν πρὸς πηγὴν φωτὸς ἀκηρασίου.

[β']

Κεῖρες ἀδελφειοῦ φθιμένη ἀνέθηκαν ἀδελφῆ
 τῶν ἐπιτυμβιδίων τήνδε δυωδεκάδα.
 Αὐτὸν πενήθσω κλαίων δέ σε οὔποτε λήξω.
 Οὔποτε, αἶ, λήξω οὔποτε, ἦτορ ἐμόν.
 Ἦς γὰρ δὴ σὺ ἔμοιγε διδάσκαλος, ἦς δέ τε μήτηρ,
 ἦς δέ τ' ἀδελφειή, ἦς δέ φίλη θυγάτηρ.
 Ἦς δ' ἀλαῶ μογέοντι παρήγορος ἦδ' ἄμα βάκτρον,
 καὶ φόως εἰν ἀτραποῖς τειρομένῳ βίβτον,
 Νῦν δ' ἀπάνευθε σέθεν πολὴν παλάμησιν ἐρείδων,
 βριδομένην κεφαλὴν ἡμιθανῆς μογέω.
 Ἀλλά, μάκαιρα φίλη, ποτιδέχνηο θστατον ἄσθμα
 χειλέων καὶ κραδίης Τανταλίδας τόδε.

Γ'

Η. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ ΑΙΝΙΓΜΑ Ἡ ΥΠΟΔΗΛΟΥΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ
 ΤΗΣ Ρ. ΣΤΡΟΥΜΣΚΗ

[Προτάσσεται ἡ ἐξῆς σημείωσις τοῦ ἐκδότου]:

Ὁ κ. Ἡλίας Τανταλίδης ἐπεμψεν εἰς τὰ τέκνα τῆς μακαρίτιδος
 Ραλλοῦς Στρούμσκη κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ὡς εὐχαρισμὸν

χρυσόδετον λεύκωμα (Albumin), ἐν ᾧ ἐπέγραψε τοὺς ἐξῆς στίχους, ὑποδηλοῦντας αἰνιγματωδῶς τὸ ὄνομα τῆς φιλατάτης μητρὸς των. Ὁ λύτης τοῦ αἰνίγματος ἐμελλε νὰ λάβῃ τὸ γέρας.

- Εἶναι τι Θηλυπρεπές, πρᾶγμα ὄλως γυναικεῖον,
ὡς γυνή δὲ καὶ αὐτὰ γρίφος εἶν' ἐκ τῶν σπανίων.
Κομφόν, εὐφωνον, γλυκύ, ἔχει ἄρτια τὰ μέλη,
μὲ τὸ σῶμα δὲ αὐτοῦ ἄλλον σῶμα σοὶ ἀγγέλλει.
6 Πόθεν ἄρχεται; Ἐρωτᾶς. Ἄλλ' αὐτὸ ἰδιοτρόπως
σ' ἀποκρίνεται «ἀπορῶν» ἀπορεῖς καὶ σὺ ἀτόπως.
Ἐρωτᾶς «Ποῦ τελευτᾷ;» Εἰς ἀπόκρισιν ἀρνεῖται,
ἀν καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν πνεῦμα, βλέπεις, δὲν στερεῖται.
Ἢ ὠραία κεφαλὴ μὲ τὴν κόμην τὴν δασεῖαν!
10 κόμην, βλέπεις, ἱστορῶ τῆ τοῦ ἵππου παρομοίαν.
Ἢ πλὴν τὸ πλάσμα σὺ αὐτὸ ἐὰν θέλῃς νὰ νοήσῃς,
τὰ καθέκαστα αὐτοῦ μέρη πρέπει νὰ γνωρίσῃς.
Εἶναι δίπουν, ὡς καὶ σὺ, ἀλλ' οὐχί, ὡς σὺ, βαδίζει
πόδας ἔχει συμφρεῖς, οὐς οὐδέποτε χωρίζει.
15 Τὸν μὲν ἕνα, ὡς μικρόν, πατεῖ μόλις βραχὺν χρόνον,
τὸν δὲ ἄλλον κἂν φιλόν, μὲ διπλοῦν στηρίζει τόνον.
Τούτους μὲ τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ ἄλλ' αὐτοῦ πλησίον
σύναφον, καὶ ἔχεις ἐν οὐτω βαπτισθὲν παιδίον.
Ἄνευ δὲ τῆς κεφαλῆς (ἧς τινος ἡ σημασία
20 ἀκριβῶς τῆς τοῦ λαιμοῦ εἶν' ἑκατονταπλασία)
ἀπὸ μόνον τοῦ λαιμοῦ μὴ ἐνταῦθα τὸ ζητήσῃς,
τὸ εὐρίσκεις δ' ἀλλαγῶν δίχως ἀχ νὰ ἐκστομίσῃς.

Δ'

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ Ἱ ΡΑΛΛΟΥΣ Ζ. ΣΤΡΟΥΜΕΚΗ ΥΠΟ Α. Σ.

[Ταύτης προτάσσεται ἡ ἐξῆς σημείωσις]:

Καταχωρίζοντες ἐτοιμῶς ἐν τῇ Νέᾳ Ἐπιτάφῳ τὰ ἐπόμενα 12 ἔλεγεια ἐπιγράμματα εἰς τὴν ἀείμνηστον Ῥαλλοῦν Ζ. Στρούμεκη ἱατροῦ, σταλλέντα ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ κ. Ἡλ. Τανταλίδου, καθῆκον ἡμῶν ἀπαραίτητον λογιζόμεθα ἵνα προτάξωμεν καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐπὶ τούτῳ ἡμῖν σταλείσαν διατριβὴν, ἣτις οὐδὲν πλέον ἢ ἀσθενές ἐστι σκιαγράφημα γνωστοῦ ἄλλως τε ἀτόμου ἐν τῇ

καθ' ἡμᾶς κοινωνία, ἀλλ' οὐχ ἦτον καὶ ἐλάχιστον τεκμήριον τοῦ ἐξειδικασμένου σεβασμοῦ ἡμῶν καὶ τῆς κατ' ἀξίαν ἐκτιμήσεως τῶν σπανίων ἀρετῶν τῆς ἀξιαγάστου ταύτης συζύγου καὶ φιλοστόργου μητρός.

Πολλάκις αἱ στερήσεις, ὡς ὁ ἄκαιρος θάνατος ἐπιφέρει, εἰς τοσοῦτον πικραί, τοσοῦτον θλιβεραί, τοσοῦτον ἀνεπανόρθωτοι, ὥστε οὐ μόνον ἀλγεινοτάτης λύτης δάκρυα μᾶς προξενούσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄμμα ἡμῶν ἐν τῇ ἐξάλλω ταύτῃ καταστάσει διατελοῦντες, στρέφομεν πρὸς τὸ θεῖον ὃν ἐπερωτῶντες δῆθεν τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης ζημίας, καὶ μετ' ἀγανακτήσεως μεμιγμένης μὲ λύπην δυσαρεστούμεθα κατ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐν τῇ ἀπειρῷ αὐτοῦ σοφίᾳ οὕτως ἠβουλήθη περὶ τοῦ προσφιλοῦς ἡμῶν ἀτόμου. Στέρησιν τοιαύτην ἀπαραμυθῆτως θρηνοῦμεν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς πρὸ μικροῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάσης Ῥαλλοῦς Ζ. Στρούμσκη, οἰκτρῶς τελευτησάσης τὸν βίον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαράτου νόσου, ἣτις ἀφειδῶς κατεμάστισε τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἣς μετὰ φρίκης καὶ ὀλγῶν ἅμα ἀναπολοῦμεν εἰσέτι τὰ στυγερά ἀποτελέσματα.

* Ἄν ὁ ἐγγῶριος τύπος ἐτήρησε σιγὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μακαριότηδος, τῆς σιγῆς ταύτης αἴτιον ὁὐκ ἦτο ἄλλο ἢ ἡ ἀπουσία τοῦ δυσμοίρου συζύγου αὐτῆς, περιοδεδόντος ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, μήποτε αἴφνης καὶ ἀπροπαρασκευάστως ἀναγνῶ ἐν ταῖς ἐφημερίαις τὴν ἀποτρόπαιον ἀγγελίαν τοῦ ἁώρου καὶ πικροῦ θανάτου τῆς παμφιλτάτης αὐτοῦ συζύγου, καὶ μόνος, ξένος, ἐν γῆ ξένη, καταμετρήσας τὸ μέγεθος τῆς ζημίας αὐτοῦ, πάθη τι. Τὴν ἀκουσίαν ταύτην τοῦ ἐγγῶριου τύπου ἔλλειψιν ἀναπληροῦμεν σήμερον διὰ τοῦ ἀσθενοῦς ἡμῶν καλάμου, καὶ χέοντες δάκρυ θλιβερόν, δάκρυ σπαρακτικὸν εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀειμνήστου φίλης ἡμῶν, ἐλάχιστον φόρον τοῦ πρὸς αὐτὴν ἀπειρου ἡμῶν θαυμασμοῦ, ῥαίνομεν τὸν σκιερὸν αὐτῆς τάφον δι' ὀλιγίστων ἀνθέων, καταδεικνύοντες εἰς τὸ περὶ ἡμᾶς δημόσιον ἀτελὲς μὲν αὐτῆς ἀπεικόνισμα, ἀλλὰ προσφέροντες ὑπηρεσίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν πρὸς τὴν ἀκμάζουσαν ἤδη τοῦ φύλου αὐτῆς νεολαίαν, ὅπως μιμηθῇ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προσόντα αὐτῆς, ὅσα δυστυχῶς σπανιώτατα ἀπαντᾷ τις κοσμοῦντα ἐλάχιστον μέρος τοῦ φύλου αὐτῆς.

Πρότυπον συζυγικῆς καὶ μητρικῆς ἀρετῆς, ὑπῆρξας, προσφιλεστάτη Ῥαλλοῦ, κεκτημένη πάνθ' ὅσα τὴν τοῦ ἀνθρώπου εὐτυχίαν δύναται νὰ προξενήσωσιν ἐν τῷ προσκαίρῳ τούτῳ τοῦ βίου σταδίῳ. Πλήρης πνεύματος, ὀξυνοίας, κρίσεως καὶ κοσμιότητος, ἔθειλγες διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου συναναστροφῆς σου τοὺς περιστοιχοῦντάς σε οἰκείους καὶ φίλους, ἐν οἷς ἔσχον τὸ εὐτύχημα νὰ συναριθμῶμαι ὁ ἐλάχιστος. Ἀναπολῶν τὰς γλυκειάς καὶ εὐτυχεῖς στιγμὰς, ὡς ἐν τῇ ἐστίᾳ τοῦ πατριαρχικοῦ σου οἴκου

διηρχόμην, συνομιλῶν καὶ συζητῶν περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, θαυμάζων ἐκάστοτε τὴν ἐπὶ παντός πράγματος ὀρθὴν κρίσιν καὶ ἐσκεμμένην ἐτυμηγορίαν σου, καὶ τὰς πολυειδεῖς σου γνώσεις, δὲν δύναμαι ν' αὐξάνω ἢ τὴν θλίψιν μου ἐπὶ τῇ ἁώρῃ στερήσει σου.

Εἰλικρινῶς εὐχόμενος τοὺς φίλους μου, δὲν εὐχομαι αὐτοῖς ἢ νὰ σχηματίσωσιν οἰκογένειαν, ὅποια ἢ τῆς Ῥαλλοῦς Στρούμσκης, οἶκος, ἐν ᾧ ἔβαλλεν οὐ μόνον σπανία καὶ ζηλωτὴ συζυγικὴ ἁρμονία, ὅποιαν σπανίως ἀπαντᾷ τις ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ καὶ χριστιανικὴ ἄμα καὶ ἐντελῆς ἀνατροφή τῶν τέκνων, σώφρων καὶ συνετὴ οἰκονομικὴ διοίκησις καὶ κοσμία κατὰ παράδειγμα τῶν ἡθῶν διαγωγή.

Ἄλλ' ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ ἡμῶν λησμονοῦμεν ὅτι μείζων τῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν κοινωνίαν γενομένης ζημίας ἐγένετο ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς· λησμονοῦμεν ὅτι πέντε ἀνήλικα τέκνα πενθοῦσι τὴν στέρησιν πεφλημένης μητρὸς, καὶ σοφῆς ὀδηγοῦ καὶ ἰθύντορος ἐν τῇ χαλεπῇ τοῦ βίου ὁδῷ. Θηλασθέντα μὲν ἄχρι τοῦδε τῷ ἁγνῷ γάλακτι ἡθικῆς ἀνατροφῆς ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, ἀλλ' ἁώρως ἀπορφανισθέντα οὐ μόνον τῆς γλυκυτάτης καὶ προσφιλεστάτης αὐτῶν μητρὸς (γνωστὸν δὲ ὅποιαν τρυφερὰν συγκλήσιν καὶ προφερόμενον μόνον τὸ γλυκὺ τοῦτο ὄνομα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν τέκνων προξενεῖ, καὶ τέκνων μάλιστα ἀνηλίκων), ἀλλὰ καὶ τῆς φυσικῆς αὐτῶν προστάτιδος. Παρὰ τούτοις δὲ σύζυγον, λίαν χαλεπῶς φέροντα τὸ φρικτὸν τοῦτο δυστύχημα, ἀπολέσαντα τὸ στήριγμα καὶ τὸν κόσμον τοῦ ζηλωτοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ βυθισθέντα ἀνεπανορθώτως εἰς ἀπαραμύθητον θλίψιν.

Ῥαλλοῦ μακαρία, ὅτι ὁ θάνατός σου, ὁ ἄωρος καὶ πικρὸς θάνατός σου, ὑπάρχει διὰ τε τοὺς οἰκείους καὶ φίλους σου μέγα δυστύχημα καὶ πρόξενος ἀμυθήτου θλίψεως, τοῦτο οὐχὶ ὁ ἀσθενὴς κάλαμός μου, ἀλλ' αὐταὶ αἱ περίλυποι καὶ ζοφώδεις φυσιογνωμίαι ἡμῶν μαρτυροῦσιν ὅτι δὲ πᾶσα παραμυθία ἐστὶν ἀσθενῆς καὶ ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ οὐλώσῃ τὸ τραῦμα, ὅπερ οὗτος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διήνοιξε, τεκμήριον αὐτῆς ὁ πρὸς σὲ ἀπεριόριστος ἡμῶν θαυμασμός καὶ τὸ σέβας, ὅπερ δημοσίᾳ κηρύττοντες, δὲν ἐκφράζομεν ἢ ἐλάχιστον τῶν ὧν αἰσθανόμεθα.

Ὅθεν ἀμηχανοῦντες τρόπων καὶ ἀποροῦντες λέξεων καὶ φράσεων, εἰς σὲ αὐτὴν καὶ πάλιν προσφεύγομεν, ἐξαιτούμενοι παραμυθίαν, πρὸς σέ, ἦτις, καθημένη ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ ἡμῶν Δημιουργοῦ, καὶ ἀναπαυομένη ἐν κόλποις Ἀβραάμ, ἀπολαύεις τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ ὁ Ὑψίστος ἐπιφυλάττει τοῖς φιλοθεῖν αὐτόν. Μεσίτευσον αὐτῷ διὰ τῆς ἰσαγγέλου ἀγαθότητός σου ἵνα καὶ ἡμᾶς τοὺς ὑπολειπομένους ἐν τῇ ἀπίστῳ αὐτοῦ

εὐσπλαγχνία καὶ ἀγαθότητι παραμυθῆσαι, καταξιώσῃ δὲ ὁμοίως σοὶ τελευ-
τῆσαι τὸν βίον καὶ ἀξιωθῆναι τῆς εὐλογημένης αὐτοῦ βασιλείας, ἵνα,
συνενωθέντες ἐν τοῖς οὐρανοῖς, συζησωμεν ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τὴν ἀγίαν
αὐτοῦ σκέπην. Γαῖαν ἔχοις ἑλαφράν, ἀείμνηστε ἡμῶν καὶ ἀξιόγαστε
φίλη, τρισμακαρία Ῥαλλοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΦΡ. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ